

Quid si verisimile sit maius promissi, & prudentis arbitrio id colligatur, & minimum debatur solum in dubio. 11.
An cogitetur votum ad quantitatem, quam tempore voti cogitabat, vel si cogitatur determinate, vel dubius. 12.
Votum calorem ad quantum statu dante animum. 13.
Votum elemosinae ad quam quantitatem obligat. 14. Votum ieiunandi ad quod recipiuntur. & recitandi ad quod oratores. 15. Votum de voce ieiunandi, aut recitandi diebus, ad quod dies obligantur. 16.
Duxisse ad vocem maior aut minus, ad quid teneat. 17.
Quando quis duas res promisit, confundam rationes, ac valore distinguitas, dubius pauperibus, & non determinatis cui propositorum, sed dubius est, ad quid teneat. Et si non impluit, ad quid teneat hereditas. 18.
Quid quando res singularis votum, sed ne situr vita ex dubio: aut perit altero. 19.
Poli n. 19. ieiunare alia summaria.

V. R. A. S. II. Ad quid obligat votum rei non omnino incerte, sed aliquo modo, non tam plene determinata: ut si quis voleat menturam tritie, non expando quam, vel cuius bonitas, & quae ergo est, an quacunque minima mensura, minimaque bonitas ei voto satisfiat? Ratione dubitum ex altera parte nobis offert. *L. Titia restamento.* 40. 5. *S. f. de auro & argento legato,* vbi probari videatur legato sic incerto latifundam interpretationem esse faciendam, quandoque ad caudam piani, senectaque reliquam rem ceteris preciosiorem. Et sic intelligit illum textum communis sententia, quam referunt & sequuntur *Contra e. Indicante.* n. 4. de testam. *Menochius de presumpt. lib. 4. presumpt. 10. 6. n. 33.* Ex altera vero parte contrarium probare videatur. *E. Ex parte de censibus,* vbi decernitur votum solvenda. *D. Iacobus,* & eius ministris, viuis mensura tritici, intelligi de minima, quando generalis confutato aliud non explicaret.

6. *Abbas d. c. Ex parte,* n. 4. fine, quamus dubius, cogitandum que reliquias, in eam partem inclinat, vrid votum intelligatur de meliori, & maxima mensura. Dicitur, quia ratio in eodem textu assignata illud videtur cum loqui de solo voto dandi aliquid personis Ecclesiasticis. Quippe ea ratio ibi traditur, ne videatur tantum exactiores lucris temporalibus inihiare.

7. Alij vero sub disfinitione aint id votum obligare ad minimam mensuram tradendum: vel melius dico obligare ad eam quam voulens tempore voti cogitabat. Ita *Angelus v. Votum.* n. 22. *Syllester v. Votum.* 2. q. 15. additique si de nulla cogitabit, obligare ad eam quam determinata, si meministi.

8. At tenendum est id votum obligare ad solam mensuram minimam. Dicor, quia d. c. Ex parte, hoc aperte probat. Nec intellectus *Abbas* relatis n. 6. cononat texum, atque ita illum impugnat. *Decius reg. Semper in obscuris.* n. 5. ff. derg. *uris. Contra c. Indicante.* n. 4. de testam. Quia textus manifeste loquitur de votu mensura illius dante Ecclesiastice, & clericis ioliis Ecclesiastice nomine recipiunt. Nec etiam est approbadus intellectus, quem tradit *Contra c. Indicante.* n. 5. quem approbat *Menochius* n. 5. relatus, nempe, eam decitionem procedere ex benigna Pontificis interpretatione, nec clericis lucris temporalibus inihiare videantur. Nam optimè hunc intellectum reprobat *Molina fatim allegatus.* Quippe si in foro conscientie tenebatur votu mensuram soluere, non bene confundilice Pontifex minorem soluendam: cum eius maximè sit conscientis subditorum proposcere. Secundò, quia l. *Titia testamentum.* 9. *S. f. in contrarium allegata* n. 3. porro probat hanc partem, etiam in legis pīs in certa quantitate. Vt optime ponderant *Decius dicit reg. Semper in obscuris.* n. 6. & alij, quos referunt & sequuntur *Tir aquel.* de privilegiis pīcausa pīus legio. 25. *Molina* 10. 1. de infit. dīp. 198. col. 5. contra autores relatos n. 5. Quia legitimū illud de imagine in templo collocanda, quo non nisi aurea & argentea erant, querens *Iurisconsultus* in intelligenter de imagine aurea, argentea, vel aera, debinit intelligi de argentea. Et de aera non fuit definitum, quæ minima erat, & quod cū in eo templo ære non essent, constabat voluntatem testatoris

non esse vt area colloccaretur. Quod legata sunt iuxta loci intenti intelligenda. *I. Nummis s. de legatis.* 1. Quare ex iis materiali, de quibus dubiar poterat, minima tradendam *Iurisconsultus* definivit. Et effecto id in legis definitum est, vt maxima mensura intelligenter, non sequitur idem fore in votis pīs, enim discriminatio non aspicit.

Abb. d. c. Ex parte, n. 4. Quod in legis interpretatione fac

contra heredem, & non contra plūmet testatorum, qui liberè reliquit. & ideo nil mirum, si latè fiat. At vero in votis interpretatio contra plūmet votuent, qui liberali promisit: & ideo mittor debet esse interpretatione. Tertiò, quia in obscuris est semper minimum legeatum, reg. *In obscuris.* d. reg. *uris.* in 6. & reg. *Semper in obscuris.* f. cod. 11. Tandem quia voti interpretatio strictè facienda est, ut in quantum fieri potest, minus obligat. (Vt probauit c. 11. n. 3.) Et cum lignum praecitorum Dei, arae ad pīceas religiosas sive haueas, & solum obliget proper operis promissi executionem, & ne frusta obligacionem voulent, si voulens imposuit istud solum ad satisfactiōnē ei obligatiōni desideratur, in quo vere inveniuntur substantia operis promissi. Hoc autem est minima mensura. Erat hanc partem tenuit *Glossa d. reg. In obscuris.* in causa positione. *Hofst. d. c. Ex parte.* n. 4. *Ioan. Andr. n. 3. fin. Anton. n. 3. Cardin. 2. notab. 5. Anchor. n. 3. & 5. Dynnis reg. In obscuris.* n. 4. *Decius reg. Semper in obscuris.* n. 5. & 6. *Talibius v. Votum.* 3. q. 5. m. 6. *Nauar. comment. 1. de regulari.* n. 20. *Contra c. Indicante.* n. 4. Molina proximè allegat. *Azor lib. 11. infit. moral.* n. 20. q. 1. fin. & q. 10. *Valentia.* 2. dīp. 6. q. 6. pīcūl. 4. q. 3. Et hanc partem tanquam probabilem sequuntur *Angelus & Syllester allegati.* n. preced.

Arte id dicendum est, quando non est determinata rei qualitas. Ut si quis voulent dñe triticum, non determinas quale, an bonum vel malum, optimum aut melius: in quo & similius eventibus satis est quacunque qualitas, que censemur sufficere ad veram operis promissi executionem: etiam si infinita sit. Quia militant eadem rationes. Ita *Valentia n. praecl. allegatus.*

Hæc tamen sententia dupli climitatio temperanda est. 10.

Prius est, ut intelligatur de minimo soluendo, quod continetur in te promissa. Ut si quis mensura tritici promisit, facias soluendo minimum ex visitis in eolo. Si enim aliam effingeret, non satisficeret. Quia sub voti illo sole mensura visitæ comprehendendit. Ita *Glossa c. Ex parte.* p. *Parvissimam de censibus.* & *ib. Hofst. d. c. 4. Ioan. Andr. n. 3. fine. Anchor. n. 5.* Et aperte colligitur. *L. Titia testamentum.* 8. *S. f. de auro & arg. legato.* ob id enim (vt nun. 8. probauimus) *Iurisconsultus* sensu in illo legato non comprehendendi imaginem aream, quæ minima erat, quod ibi sole argentea & aurea solite erant collocari.

Possit enim, nisi aliqua sit ratio suadens verisimilis, esse mentem voulentis pīsum ius obligandi ad mensuram maiorem, aut rem prioriorem tradendam. Quia in obscuris inspicitur quod verisimilis est: reg. *In obscuris.* d. reg. *uris.* in 6. & reg. *In obscuris.* pīcūl. 4. Et ita limitanus *Dynnis reg. In obscuris.* n. 3. de reg. *uris.* in 6. *Nauar. commentario 1. de regulari.* n. 20. Et tandem tunc temporis minima illa mensura debet, quando attens omnibus circumstantiis, quasi n. 4. in voti rei omnino incerte spectandas diximus, res est dubia ac voulent voulens ad maiorem vel minorē se obligare. Et in hoc dubio loquitur rexus. *E. Ex parte, de censibus.* Quod ex eodemmet textu constat, vbi prius Pontifex expendit coniecturas coniectudinis soluenda illius mensura. Item constat ex l. *Nummu.* 8. 3. ff. dīp. 3; ibi: *Nummu.* indistincte legatis receptum est, vt exiguo res legatis videantur, si aequa ex cōsuetudine patrī familiā, neque ex regione, unde fuerit, neque ex contextu testame posse apparet. Quare optimè *Menochius de presumpt.* l. 4. impr. 106. n. 1. vsque ad 17. latissime multis allegatis pīs ad comprehendentiam testatoris voluntarem in his legatis, atrendenda est confutendūm ipsius testatoris partis in qua testatur, dignitatem legatarum, vires patni testatoris. Errandem concludit num. 17. quod omnibus perpenitus circumstantiis res manet.

ligendum esse legari quod minus est. Sic ergo in votis continentibus est: cum tam legata, quam vota orta habeant ex liberali voulenti, aut leganti voluntate, & sine lex pīciata ab ipsiis profecta, & in ea voluntatem prīsum pīcūl. diuidit eādā fīt. Præterea quia in omnibus votis dividendis est prius ad voluntatem voulentis ex cōsuetudinē deducendi configendum, vīpote quod ab ipsa totam obligandi vim habent. & quando ex iis connectur nō discerni potest, sed tēsēt dubia, configimus ad id, quod iuri in eo dībō pīcūl. Sed obiectis, hinc se qui nullum esse discernunt inter hunc casum, quando signatur aliqua quantitas, incerta tamen, ut mensura tritici, & pīcūl. de quo n. 4. egimus, quando res est omnino incerta, ut quando triticum promittitur in genere. Respondeo discernim in eo fītū est, quod in eo casu non intelligitur minimum quod continetur in re promissa, ne inutilis proflūs reddatur, satisfaceret duabus diebus ieiunando aut recitando. Quia pluralis locutio duorum numero est contenta. Reg. *Pluralis, derg. uris.* in 6. Et id votum de minimo numeri, in quo potest res promissa salvari, intelligendum est. Luxa dictum. 8. Que tamen omnia intelligenda sunt configundī prius ad prudentis arbitrium, modo explicato.

Si autem quis promitteret se diebus veneris, aut alia die 16 hebdomada, vel anni, ieiunium, cōsūtūrū, &c. nec

scit discernere, an in tempore determinatum, an portus in perpetuum votari, sic distinguendum cōfīto. Si sit possēdo pro verbis voti perpetuare, quando, & vnuerabilitatem includētibus, credere in dubio votum cōfīto perpetuū. Vi in predictis exemplis. Quia in communione concipiendi modis ea oratio indefinita cōquipollit vnuerabilitē. Sicut de indefinita legis, vel canonis tradunt DD. quos scūli lib. 3. de mattiū. dīp. 44. n. 7. ver. Et confirmari. Quare in dībō, & dum de contraria voulentis intentione non confit, possēdo est pro communione verborum intellexit perpetuare quandam denorant. Nam in dubio verba voulentis ieiuna communem sensum intelligenda probantur c. 11. n. 29. Atque volenti se ea perpetuare liberae, incumbet intentionem ad tempus restrictam verificare. Sicut n. 14. diximus voulentem castitatem in teneri ad communiter intellexit, que est omnino. Et qui certus est se voulisse castitatem, tenetur ad perpetuū continentiam, dum non est certus animi sui se obligandi tantum ad tempus. Quia est possēdo pro verbis voti castitatis, que perpetuantem quandam important.

Quod si nulla possēdo est pro verbis voti, tenetur 17 voulent in eo dubio ad quod minus est. Ut si quis certus est se promissē castitatem, aut temporalem, aut perpetuā, & cito minimo verborum immemor, sed tantum certus est se alerat promissē, ad solam temporalem, que minore est, cōtinet. Similiter quis immemor omnino verborum voti, dubitat an promiscit omnino castitatem, an coniungat solam. Tertio dicendum est, tenetur ad hanc que minor est. Similiter quis certus se voulisse castitatem, aut religionem, vel inter duas religiones, an strictiore, aut minus strictam, dubitat autem vitam harum partium voulent, tenetur ad minorem. Quia quod iuri est de roto quadro toro, idem iuri est, & debet de parte quoad partem esse. 1. *Q. de tota, in principio pīcūl. de rei vident.* & late *Euerardus in sua topicis.* loco 4. totū ad partem, n. 2. Sed quando est dubium an rotum votum emulsum sit, nec est possēdo aliqua pro voto, si dicundus est ita otio quis liber. Ergo quando dubit de parte grauiori, confundas est ab ea libertate. Præterea quia in hoc dubio reputatus votum quasi indeterminatus, in quo event solam minorem partem oblige probantur n. 8. Quare non placet quod tradunt Nauar. l. 3. confit. de votis. i. edit. conf. 18. n. 2. in eadem tit. conf. 26. n. 2. Manuel. 1. tom. Summe. c. 95. n. 6. Azor. l. 11. infit. moral. 6. 15. q. 9. fine, nianum, tenet hunc ad id quo in maior est, vīpote quod est certus.

Quando autem quis duas res ciuidat rationis, sed in 19 ex quibus quoad valorem voulent se daturum duobus cōsuetudinēs, vel duobus pauperibus, non determinans quid cū, Ne est sine, & quod de jubileō affectur. Quia Pontifex *Summa Th. Sanchez pars II.*

credo posse ipsum cui malit preiosorem dare. Cum sit votum tui in determinatae quad maiorem vel minorer quantitatem alteri dandam, votum obligat ultra voluntatis determinationem. Et ideo non est cur potius hunc, quam illi preiosorem dare debet. Et si ipse non impliret votum, nec iubaret impleri, credo eodem modo posse heredem ea electione vit. Quia in solam defundit obligationem faciebat. At si voulens iubaret impletum per heredem, teneretur heres in fara obligationis solum legatum in determinatorum. Similia autem legitima praeferuntur alii dicendis modis, quos refert *Ant. Gomez* 1. tom. var. c. 11. n. 18. obligant ut ipse sustinet ibi cum Bartolo, & aliis, & communis lenti. & *Molina* 1. de iustitia, disp. 19. ad fin. ut is qui prius testamini loco institutus est legatus, eligantur potest. Quod ex ipso videatur magis dilectus, & prelatus a testatore. Et ob alias rationes, & textus, quibus id latius habebant. Quando autem dubius omnino est voulens, cui illicum voulirem preiosorem dare videatur teneri excellam illam precij pro ratione dubij inter eos dividere. Ratio est, quia sciens se aliquid debere vni ex dubiis, dubitans autem vni eorum debet, tenetur inter illos pro ratione dubij tem illam dividere. Ut tradunt DD. in tractatu de confirmatione. At hinc certus est se rem illam preiosorem debere ex voto alterius locum, & dubitare cui. Ergo teneret pro ratione dubij dividere. At venus est non teneri ad hoc, sed posse multiter eligere. Duxit, et quod sit dispar ratio. Nam in eo iudicatur debito teneretur virtus aquale reddere: & ideo cum in ea dubio ius virtutis aquale sit, teneret inter eos pro rata dividere. At in voto non iustificari obligandi vis ex iure alterius, sed ex mera voulentia promissione, & determinatione, & cum hec sit dubia, nec presumatur tanquam quod facit, iudicandum est in favorem libertatis voluntatis, ut non se astrinxerit priuans se eligendi libertate. Et ideo integrum ei est eligere.

19. Similiter quando res determinata in singulare promittitur, at dubium oritur ex eo quod plures eumodi res sint, nec determinatur que dandasit, darum electio voulentia. Ut si habens duplum fieri nomine Petrum, voleat secundum suum Petrum xenodochio, nec dictere noti vtrum ex illis voulent, potest quemus ex illis tradere. Quia non est potior ratio de uno, quam de alio. Atque ita in simili de promissione facta homini determinatur. Qui ex pluribus, ff. de verb. oblig. & *Lregia* 23. tit. 11. part. 5. Quod si voulens ante voti executione obeat, heredit erit electio: vpoque qui in omne defundit ius succedit. Quod bene docet *Molina* 1. de iustitia, disp. 27. col. 3. vers. Quando res vna. Quippe in his votis magna diligentia adhibenda est in spectanda voulentia mente. Sepc enim mens eius est conditionalis vel obligare, ut etiam adversum c. 10. n. 20. & 21. Quod quidem contingit, quando meus voulentis est ad unum determinare obligare, si exequi poterit, & causa quoque est, aut non exequar, ad alterum. Ut si quis voulent se daturum in eleemosynam tringinta, aut decem, in hoc sensu, dabo tringita si potero, si minus decem. Similiter si promittat post annum, vel post biennium religionem ingressum, in hoc sensu, ingrediat post annum si potero, si minus, post biennium. Quamvis enim haec vota formam disfunctorum habeant, at teneat res disfunctorum non sunt, sed conditionalia, atque ita non datur voulentia electio, sed tenetur praeceps ad illam priori partem, si poterit, si minus, ad posteriori. Sic *Azor* lib. 4. in iust. moral. c. 15. q. 9. ad fin. Tunc autem votum est vere disfunctorum, quando mens voulentis confundat vobis, quia, nempe, ad neutram disfunctorum partem vult praeceps obligare, sed ad alteram, quam elegere.

Quod si voulentis intentio dubia sit, vro ex his modis 22 se voulent obligare, dicit *Azor* n. preced. allegor. orem partem esse eligendam, que est, ut sensus sit con- nata, atque ita vt vota illi obligant ad id, quod maius, & ad tempus quod brevius est. Sed contrarium credo, praeceps intentionem disfunctorum voulendi, & voulentia electionem. Quia cum verba ipsa diffi- denent: atque mentem verbis contonare.

S V M M A R I V M.

In votis disfunctorum potest voulens elegere vtrumque partem, nu. 20. & ibi n. postf. nunc etiam, nunc alteram? Quod si voulentia non sit disfunctorum, sed conditionalis: & quando conser- tur disfunctorum. 21. Quod si dubium sit vtrum ex illis sensum voulentis intello exirent, 22. Quod si disfunctorum sicut in diuersis res diuersis, tempora cadantur. 23. Quod si promissa sit disfunctorum, & altera prefari neguit, quia perit ante vel post votum. 24. An facias danda estimationem rei que perit. 25. An si ante alteram intentionem voulentis elegit rem tradendam, vel eam ostendit, tenetur expensas alteram dare. 26. Quod si culpa voulentis est illa elegeri prioriter. 27. Quod propter intervallum annorum, vel te tempore acto ingressum, regimur. Et in annum eam elegeri iam eam eis promissa non impluit, an renoueretur anno religionem ingressum. 28. An qui votus ingressum religionem, aut xenodochio inservire, nec admissum in religionem, consenserit xenodochio ferri. Et si possit cer-

pro latè probauit lib. 3. de mattia, disp. 15. n. 9. præsumitur in eo dubio intentio disfunctorum, ut verba tonant. Et idem credo, quanvis voulent in eam partem migra inclinet, ut intentio fuerit conditionalis. Quia responderet adhuc præsumpto illa ex verborum natura coniugans. Quod si rauous utrumque probables essent, ita ut utrumque partem opinabilem redant, licet voulent, cuius ex illis etiam minus probabili adherere.

23. Similiter quanvis sensu esse vere disfunctorum, ac prouide datur electio voulent, potest esse ut non quo- cunque tempore detur electio. Quod contingit, quando disfunctorum cadit simul super due partes, diversaque tempora. Ut si quis votat hoc modo, Promitto me intranum ergo regum eleemosynam, vel ex transacto futurum religiosum, tunc intra annum illam potest alterum patrem eligere, fatus faciebat quando de electo res maneat ex voto debita, & cum perierit, nequit iam votum impleri. Nec teneretur ad estimationem, cu quod votum nondum acceptum minio est obligare lege iustitiae, ut ratione culpe obligari ad estimationem illius restituendam. Vt probamus c. 11. n. 17.

Hinc deducitur primo, cum qui promisit se intra annum religiosum eleemosynam, vel post annum ingressum religionem, in sensu vere disfunctorum, quo neippe intendit ad alterum solum obligare, si eligat perfecte intra annum eleemosynam illam, ita voulare non licet, non erogauerit intra annum, ingrediat religionem. Ac prouide cum conditio impetrata sit, obligari votum praeceps ad religionem. Si autem intra annum elegit, & non impletum dicitur n. 28.

24. Quod si dubites, an quando sepsilon est protus disfunctorum, & altera pars impletum nequit, obligari praeceps alterum. Ut promisit date xenodochio alterum ex duabus iuris quos habeo, per vnum, vel fugit, an tenere dare alterum. Respondet affirmatiuē: & id quidem, siculpa pro multis, ita absque illa resca periret. Habetur expeditus *Istichum* aut *Pampulum*, p. 9. 5. ff. de solut. Non vtrum, 33. ff. de eo quod certo loco, *Ireg.* 23. t. 1. part. 5. Errato fundamentalis hucus est recte *Iason*. *I. Stichum aut Pampulum*, 16. in princip. n. 2. ff. de solut. Quia in alternativa ambiguntur in obligatione, illud aut illud, ff. de conflit. pecc. quanvis detur promissori electio alterius soludenta. Ergo una exempta ab obligatione, ed quod perierit, debet altera tenere. Sitamen ante votum res altera perierit, votum non obligaret. Quia res disfunctorum, cuius altera pars erat impossibilis, luxuria regulam traditum c. 10. n. 17. Sitamen altera non perierit, sed amisa erat, aut fuit subrepta, non corruerit votum; at non obligabit, donec res illa innaturat: & runc dabitur electio. Quia hic non promisit determinare vnam rem, sed vnam ex duabus, ut possit eligere, & dum altera non comparat, illa solum impossibilis, & ita non obligabit votum. Quia tamen non est omnino impossibilis, non corruerit votum illud, sed supponatur obligatio, donec possibilis sit.

25. Est tamen latum differendum, quando perit cum promissoris culpa, vel absque illa. Quia prius causa teneat res illam inanente praeceps dare. Posterior autem liberatur dando eius manentem, aut estimationem mortuorum. Vt probat textus *I. Cam* res. 49. vers. Qua ratione, ff. de leg. 1. quod expedit hoc polcar, ut cum illi possit eligere re quod perierit, & ita liberaretur, arque citra suam culpam perire, succedit eius loco estimatione illius: ac prouide liberatur datus eius estimationem, aut rem manentem. Et ita docent *Gloss.* I. Non vtrum, 3. v. *Solum*, ff. de eo quod certo loco, & *Iason* n. 3. *Greg. Lopez* 2. 23. fine, t. 1. part. 5. *Ant. Gomez* 2. tom. variar. c. 11. n. 40. *Molina* 1. tom. 2. de iustitia, disp. 27. 0. col. 2. vers. Quando veit.

26. Hoc tamen est intelligendum, nisi postquam promissor elegisset eam rem que perit, ut illam soluerit, illa sine eiusculpa perire: tunc enim nec rem manentem solvere teneret, nec estimationem eiusque perire, sed perire ei cui facta est promissio. Raro est, quia promissio illa alternativa determinata praeceps fuit per illam electionem ad rem quod perit: & illa sola deinceps manebat obligata. Ergo absque culpa promissoris perire, non ipsi, sed ei cui promissio facta est perire. Arque docent *Gloss.* *Istichum* aut *Pampulum*, v. neque, ff. de salut. *Iason* *I. Stichum* res. 10. 10. ff. de vero, oblig. & *Iason* fin. & *Ibi* comm. n. 1. *D. Molina* n. preced. alleg. Quod intelligent bene *Paras.* & *Iason*, quod electio ita perfecta est, ut promis-

sori non amplius integrum sit mutare voluntatem. Dum enim non ita perfecta electio est, quin adhuc possit mutare voluntatem, maneret utraque res in obligatio. Cum adhuc ad alterum disfunctorum maneat obligatio, faciat autem electionem. Et a fortiori idem dicendum est, si illam alteram promissam obtulisse xenodochio, & illud esset in mora recipiendi. Quippe in hoc casu cesare obligatio tradit alios referens *Ant. Gomez* 10. 2. art. 6. 11. n. 40. Intellige etiam hanc electionem perfectam, cum limitatione quam tradimus n. 31. fine.

Inde & in voto nondum intimata parti, in cuius fauorem credit, ut ipsa acceptetur, & prouide non acceptato, credere, esti culpa mouens res illa semel perfecte electa & perire, cum ad nil teneri. Duxit quod ea res maneat ex voto debita, & cum perierit, nequit iam votum impleri. Nec teneretur ad estimationem, cu quod votum nondum acceptum minio est obligare lege iustitiae, ut ratione culpe obligari ad estimationem illius restituendam. Vt probamus c. 11. n. 17.

Hinc deducitur primo, cum qui promisit se intra annum religiosum eleemosynam, vel post annum ingressum religionem, in sensu vere disfunctorum, quo neippe intendit ad alterum solum obligare, si eligat perfecte intra annum eleemosynam illam, ita voulare non licet, non erogauerit intra annum, ingrediat religionem. Ac prouide cum conditio impetrata sit, obligari votum praeceps ad religionem. Si autem intra annum elegit, & non impletum dicitur n. 28.

24. Quod si dubites, an quando sepsilon est protus disfunctorum, & altera pars impletum nequit, obligari praeceps alterum. Ut promisit date xenodochio alterum ex duabus iuris quos habeo, per vnum, vel fugit, an tenere dare alterum. Respondet affirmatiuē: & id quidem, siculpa pro multis, ita absque illa resca periret. Habetur expeditus *Istichum* aut *Pampulum*, p. 9. 5. ff. de solut. Non vtrum, 33. ff. de eo quod certo loco, *Ireg.* 23. t. 1. part. 5. Errato fundamentalis hucus est recte *Iason*. *I. Stichum aut Pampulum*, 16. in princip. n. 2. ff. de solut. Quia in alternativa ambiguntur in obligatione, illud aut illud, ff. de conflit. pecc. quanvis detur promissori electio alterius soludenta. Ergo una exempta ab obligatione, ed conditionalis, obligans praeceps ad religionem ingessum, supponit illa non erogare eleemosynam conditione. Raro autem posterioris pars est. Quia eleemosyna illa non era in honorem temporis, & ideo transacto termino obligatione assignata manet obligatio. At si electio in ciuius temporis honorem promissa, ita eu transacto nec illa quoque obligaret. Vt seq. latè dicemus.

Secundo deducitur, voulentem sub disfunctione religio- 29 nis ingressum, supponit illa non erogare eleemosynam conditione. Raro autem posterioris pars est. Quia eleemosyna illa non era in honorem temporis, & ideo transacto termino obligatione assignata manet obligatio. At si electio in ciuius temporis honorem promissa, ita eu transacto nec illa quoque obligaret. Vt seq. latè dicemus.

Secundo deducitur, voulentem sub disfunctione religio- 29 nis ingressum, aut ministerium xenodochii, si non admittatur in religionem, teneretur xenodochio inferire. Quia utrumque disfunctorum pars cadit in obligationem, & sic quando altera impletum nequit, obligari praeceps reliqua. Ut diximus n. 24. Sic *Nazar* lib. 3. confitit de votis, in 1. edit. conf. 12. 8. 1. in 2. conf. 27. n. 1. *Azor* lib. 1. in*istit. moral.* c. 22. q. 10. Eraddit bene *Nazar*. si hinc offerat ad inferendum religionem, non facias. Quod non nisi ingressum voulent, aut seruitiam xenodochii. Hoc cameum intellige, nisi id seruitum est melius, aut manifeste aque bonum ac seruitum xenodochii, & vellit hoc in illud commutare.

Quod duplia limitatione intelligendum est. Prior est, 30 nisi illa bona fide elegisset perfecte illam religionis ingressum. Quia ita tunc solum religionis votum manet, ac prouide si in religione promissam non admittatur, minime tenetur ferire xenodochio. Iuxta dicta n. 8. Sed si repulsa in perpetuum, manet omnino liber a voto: si verum ad tempus, pro eo tempore. Ut dicimus c. 6. de abfoluto ingressus religionis voto. Quid autem si bona fide elegisset, postquam factus est religionis inceptus, dicamus.

Posterior est, nisi tempore quo voulit, eset impossibili admissio illius in eam religionem. Vt qui habebat in impedimentoum omnino exclusus a religione promissa. Ut si erat ex genere Hebreorum, & promisit religionem D. Ieronimi, aut seruitum xenodochii, in sensu vere disfunctorum, tunc enim cum altera pars eset tempore voti impossibilis, corruerit votum. Iuxta ea quod diximus c. 10. n. 17. vbi n. 18. diximus nil referre, hinc ea promissio scienter, sive ignoranter facta sit. At vero si postea superuenit impossibilitas, qua editur illa constituta, aut quavis alia summa *Tb. Sanchez* part. II.

incipitudo partis marie, ut quia ob prohibitionem redditur mala, aut ob aliquam rationem redditur indifferens, necelet et ratare illa pars perfecta, non deobligabit votum, sed obligabit ad reliquam partem possibiliter. Sicut diximus n. 24, quando altera res pernit. Et ratio est, quia quando p. principio altera pars est inepta, non potuit in utramque cadere obligatio: quod est de ratione obligacionis disiunctae, vna. 24. probamus) & ideo corrigit votum. At quando post votum emulam altera sola disiuncta pars redditur inepta, non sit tota materia inepta, nec est ad valoris voti conseruationem permanente obligationem circa utramque partem, sed reddita altera impossibili, aut alia inepta, succedit obligatio circa alteram, modo explicato n. 24. Quod si roges, quid si post illam materiam inceptitudinem superuenientem, qui disiunctae voterat, eligat bona fide, & ignarus superuenientis inceptitudinis, illam materiam inceptam, & hoc perfecta electione determinans votum suum ad illam, an postea sciens mariem illam sive tempore electionis ineptam, liber maneat a votu? Respondeo negativo. Quia eo ipso quod materiam illius pars redditus est inepta, cest ut obligatio disiuncta, & manif altera pars praeside debita quo debito non potuit eximatione electionis bona fide facta, materiam iam incapaci ut eligatur.

32 Tertio deducetur aliquis ex dictis, hunc qui promisit seruire xenodochio, vel ingredi religionem, & co quod non admittitur, tenet seruire xenodochio, & satisfacere voto soluta xenodochio astimatione sui servitij. Idque sibi fuaderet ex dictis n. 25, vbi probauimus redditus altera parte impossibili ab eo votentibus culpa, fatus esse solui astimationem. Sed dicendum est non fas facere. Tum quia solius rei redditus impossibili astimationem solui posse diximus n. 25, xenodochio autem scruitorum non est redditus impossibili. Immo nec hoc redditus impossibili satisfacetur hic tradita eius astimatione, sed tenebitur praeside ad religionem. Quia esti vultus ex votentibus ministerio in honorem redundans sive pietatis astimabilis, at ille non solam cam utilitatem votum, sed personam suam diuino obsequio mancipavit inferiundo xenodochio, aut religionem in credendo. Quod cum personale sit, nequit prius aliquo astimari.

33 Quartio deducitur, votentem vere disiunctae hac vel illa die ieiunare, postmodumque perfecte eligentem hanc, & violantem tunc ieiunium peccare, at non teneri illa die secunda signata. Quod per electionem illam perfectam cestis secundis illius dies signata obligatio. An vero tenet alia die loco prioris signata ieiunia illa omisa, se distinguendum est. Si in priori voto disiunctio illa dies modo electa, signata et in temporis honorem, nulla alia die ieiunare teneatur. Quia per hanc electionem nil aliud sit, quam votum illius diei alligatum, disiunctio que promissum, determinare ad illam diem. At transacta die, cuius alligatum est votum, non amplius obligat. (Vt elegendimus.) Si vero non erat signata in honorem diei, eti postea illam eligat votum in honorem diei, & non ieiunet, tenet quacunque alia die loco illius ieiunare. Ratio est, quia perinde electione facta, ac si ieiunium illius diei determinate voulisset, in quo casu eo non seruato teneatur ad alterum. Elecione enim est iuxta te promissum naturam, quae est, ut dum votum non sit in diei honorem, illa die non impleretur altera. Nec voluntas illa eligendae eius diei in temporis honorem potuit limitare priorem voti obligacionem, quod non sic obligabat ut id votum esset alligatum diei.

34 Quinto, hinc aliquis deducetur, promissu ieiunio aut oratione promissa aliquis diei indeterminate & vase, vel promissu quemque vase, & postea votenti determinare, & eligentem perfecte diem, vel equum, ita ut ex voto ad rem illam electam reueratur, nec politi variare, si illa die non impleret votum, vel minime illum equum det, nec dare iam possit, non teneri ad id ieiunium, vel orationem altera die, vel ad tradendum alterum equum. Dicereturque, quia huiusmodi votum rei promissae vase equaliter voto

disiunctio, nempe ieiunandi hac, vel illa die, &c. & dandi huius equi, vel illius, vel illius, &c. Et facta est iam perfecta illius diei, vel equi electio. Ergo causa penitus obligatio alterius diei, vel equi: & ideo facta impossibiliter electio executione, manebit extincta voti obligatio. At dicendum est tenere ad ieiunandum, & orandum altera die, & tradendum alterum equum. Ratio est, quia votum hoc quod substantiam illius retinet, vel orationis, vel dandi equi, est determinatum prout disiunctio autem implicit in eo cadi in solam circumstantiam, nempe, qualis diei, vel qualis equi. Quare electio postea diei, aut equi facta tantum praefat, ut teneat praeside ad id quod elegit, non autem absolut ab obligatione eligenda postea alterius diei aut equi, quando res electio impleri nequit: eo quod substantia rei promissa adhuc manet obligatio. Necesse est mes potuisse cam variare, nec efficere, quin voto non implero in re electa id obligat ad alteram. Quod in exemplo ieiunij, & orationis est adhuc manifestissimum; quia cum vorum fuerit diei indeterminate, non potuit esse in honorem temporis, in quo casu esti votum esteret disiunctum, diximus & precepit obligare alteram die, quando die signata non sit implerum.

Tandem id superteat explicandum, quando dicatur, 35 facta perfecta alterius partis disiunctae electio, ita ut amplius variare non licet, sed illa praeside obligat. Quia in re dicendum est non sufficere simplicem ei alterius exequenda intentionem. Quare optimè dixit sylvestris. Votum, a fine, votentem non bibere vinum quadam die certe hebdomadæ, non determinando diem, statuenterque diem, in qua ex quinti intento, non peccare bibendum, pofta illa die vinum, dummodo non sive prima hebdomadæ dies, sed transferri obligacionem ad alteram illius diem. Quod idem clare videtur tenuit Paulus d. 1. q. 4. d. Antonii 2. p. t. 11. c. 5. 2. fine. Quare Palatius d. 4. 38. diff. 1. p. 1. conclus. fol. 8. 9. col. 1. dicens votentem vase, & eligentem diem tenere praeside a die, intelligendus est, quando perfece elegerit cam diem, tanquam voto comprehensam. Et ratio est, quia intentio tempore voti, aut post illud concepta, non obligat, nisi sub voto claudatur. Ut diximus c. 11. n. 5. Votum autem sit electio perfecta, incipere alteram partem exquiri dicimus c. 16. n. 8. 4.

Dificill autem est, quando censeatur pars disiunctae, vel dies vase determinari praeside, ita ut sit perfecta electio, & non obliget. Quod procedit quando non constat de peculiari votentibus intentione. Quia in re die distingueunt, si votentibus non cum Deo, sed secundum loquens extremum aut internum, determinaret diem, aut alteram disiunctae partem, cederet non constat determinationem illam obligare, nec comprehendendi sub voto, nisi expresa promissio verba essent. Quia dum homo secum loquitur, nec expresa promissio verba profert, non censeatur quasi cum Deo contrahere, & obligacionem aliquam sibi imponere: sed solum propositum quoddam concipere. Siverò ad Deum conueritus, illumque alloquens determinaret, consideranda sunt verba interiora aut exteriora, & si illa electionem perfectam significat, censeatur quasi cum Deo contractum, & determinate comprehendendi diem illam sub voto, aut illam disiunctae partem. Secus autem, si verba non importarent electionem perfectam. Ratio autem est, quia eodem modo indicandum est de obligacione hac, sicut de obligacione cum homine contracta. At obligatus homini ad rem aliquam vase, vel sub disiunctio, censem perfecte eligere, quantumcum illo loquens virtus verbis electionem perfectam includentibus, ita ut iam amplius non sit integrum variare.

Quae autem verba electionem hanc perfectam significant, disputati latissime lib. 6. de matrim. disp. 22. n. 17. quae est 17. Et summatum amplectendum quod ad sensum attinet, quia ibi late dixi, remittendo illustrationem, & DD. dico induci hanc electionem perfectam, ubi, Volo, abque infinitu. Vt dicendo Deo illi ieiuniu quam promisi, vel ex illis diebus, merito excludendo eligere possent, eligo, vel volo hanc partem, vel diem. Idemque dicendum est, si adiungatur verbum, Volo, infinitu executionem & implementum importanti. Ut volo habere, vel accipere hanc rem, vel hanc diem. Si autem longatur verbo infinitu importanti suspensio in futurum, aut actuum alium tempore futuro gerendum, non importat electionem perfectam. Ut Volo eligere, sed est sensus, etiam si addatur dictio. Omnino, in omni eventu habeo voluntatem, & desiderium eligendi: quod non est eligere.

38 Tria demum obseruanda sunt. Primum est, diversum esse iudecandum, dum non constat de contraria votentis intentione, si votentis conceperit votum his verbis, si ue interius, si exterioris prolati. Promitto hunc calicem, vel hunc quem volero, & diversum si his conceperit. Promitto hunc calicem, vel hunc quem volam. Nam in priori casu vel femel unum ex illis elegit, voluntarem mutare nequit in posteriori potest. Constat ex l. Si quis stipulatus sit, ss. 12. ss. de verb. obligat, vbi loquendo de promissionibus humanis id differunt inter utrumque modum constitutur. Quare idem in voto, de quo instar promissionis humanae indicandum est, tradit. Azorlib. 11. inst. moral. c. 15. 9. fine. Ratione autem huius delictum tradit bene Glos. ad leg. v. Quem volam, & clarus ibi is son. n. 7. Quia futurum subiungit, Volero, formatura a praeferente perfecto indicatiui modi, & utra tempore perfectam cum effectu significat l. 1. s. finali, ss. Quod quique suru. Ergo cum lemel volenter promittens, censem electio ita perfecta ut amplius variare non licet. At verbum, Volam, est futurum indicatiui modi, & formatura præsentis indicatiui, & haber temporis tractum: ac proxime sensus est, Quem dare volero. E. idem licet variare. Quia dum de contraria intentione non constat, præsumenda est talis intentio, qualiter verba habent. Ut diximus c. 11. n. 29. vbi limicauimus quando proficer in eligere sensum verborum.

Secundum obseruandum est. In presentia sacramentali dici in determinatae, vel duarum partium disiunctae, ut ieiunandi quadam die, non signando vel disiunctae, ut ieiunandi aut orandi, licet est penitentia variare, quantumcum perfece diem, aut disiunctio partem eleget. Ratio delictum est, quia votum ipse votum est legislator, ac proxime legem sibi imponere potest, quia ad illam determinationem astringitur, qua posita variare nequit. At in penitentia confessarius est legislator, & ea eius folius est, ita illam diem prescribere, aut partem disiunctae determinare, ut variare non licet. Quod si obicias, confessarius reliquiae penitentia electioni determinationem, ac proxime penitentia determinante confessari legem confessari ad eam tem per determinatam. Respondeo opus esse ad vi confessari uta expellent, & si non expellit, non est ea obligatio imponenda. Sed solum obligat confessarius relata omnino electione penitentia, & piena variandi facultate, donec expellent. Sitat dum Pontificis ad lucrandam indulgentiam reliqui voluntarii lucrantes determinare precies vel eleemosynam, quantumcum hic determinaret precium vel eleemosynam quantitatem, & indulgentiam compare, non censem subinde hæc a Pontifice prescribi tanquam necessaria, ita ut luctuantur variare non sit integrum.

40 Vlimumel, quantum votum vel penitentiam sint disiunctae, nec facta alterius partis electione, votentibus aut penitentia implere alteram, immemori voti vel penitentiae, vel habent intentionem non satisfaciendi illa actus quia forte voluntarium implore, aut eligere alteram partem, manet liber a voto vel penitentia. Quia tamen implere substantiam rei promissae, vel in penitentiam iniuncta, & oportet alteram partem: & votum ac penitentiam tantum obligabant ad hanc velillam. Sic autem implere votum vel penitentiam, probauimus fatis esse l. t. c. 13. n. 17. & j. Nsc illa voluntas inducit electionem, ne nouum item, quia elecione datur quando votum vespere habetur. sunt vniuersi ieiunij vase, & tamen implentur etiam anniversarii satisfaciendi adiut.

CAPUT XIV.

Quando sit votum persoluendum: & an tempore signato non impletum iam amplius non obliget?

SUMMARIUM.

Votum absque termino prefiso an obligat ad tempus quod cogitat voluntas, vel intendit tunc, vel postea: & quando in dubio in intentione ligat. n. 2.

Quid si constitutus certum tempus, si cogitat: n. 2.

Quid si dubitas ut certum tempus sit: dubitas qualem: 3.

Quid quando nullus sit tempus signatus? Refertur opinio, n. 4.

Propositus sententia dicitur, n. 5.

Qualiter commoda est voti persuasio, n. 6.

An propter tempus voti determinandum, si indicandum, ac de præceptis affirmatio certo obligations tempore carensibus, 7.

Quid si differens expediti commodior tempore? 8.

In voto religione implendo quando tenetur commodior, n. 9. & ibi remissio quando est votum moriendo in religione, vel ante mortem ingrediendi.

Votum ut si a sacerdoti, an possit differre datus, addicat, n. 10. & 11.

Quando possit differre votum si si latetur, n. 12.

An possit expectare tempus, in quo a parentibus mindus moleste feratur ingratis, n. 13.

Quid si dubitatione voti inveniendi perpetuo xenodochio: n. 14.

An si votentibus signatur non esse magnum mortuum, peccat mortaliter, n. 15.

An quaque mors possit voti impletu opportunitatem sit mortaliter, n. 16.

Quid si voto dilato timetur impedimentum perpetuum aut dissimilatum, n. 17.

An votum, cui est terminus prefixus, teneatur votentis anticipare, quando metus impedimentum, n. 18.

Quid si præveniendo rediretur multe difficultate votum, n. 19.

Quid si tempore praesecto non impleri, an teneatur fixitum, n. 20.

Quando in voto sensu, vel deorum aliquam facienda, censetur dilatio mortaliter, n. 21.

An in voto religione, & seruandi perpetuo xenodochio, minor mors sit mortaliter, n. 22.

An unum assumente de presbyterij anno vigesimoquinto obligat ad affamados antea ordinis inferiorum: & an intelligatur de anno illa conspecto, 23.

Est n. 23. inueniens summaria alia que desiderantur.

Dplex questio peritur. Prior de obligacione voti tempore. Posterior de obligacionis cessatione contracto. Et prior procedit, quando votens nullum tempus votu suo implendo praefixit. Si enim praefixit, id secundum omnes feruandam scilicet compitum est legislator. Sed id intelligendum est, quando intentio illa temporis apprehendi tempore voti, melius est sub voto. Nec enim omnis intentio tunc signatur obligatio. (Vdiximus c. 11. num. 5.) Vbi etiam diximus quid in dubio, an carentio comprehensione sub voto, censendum sit. At si post votum perfece emulam relata omnino electione penitentia, & piena variandi facultate, donec expellent. Sitat dum Pontificis ad lucrandam indulgentiam reliqui voluntarii lucrantes determinare precies vel eleemosynam, quantumcum hic determinaret precium vel eleemosynam quantitatem, & indulgentiam compare, non censem subinde hæc a Pontifice prescribi tanquam necessaria, ita ut luctuantur variare non sit integrum.

Et quamus Sylvestris v. Votum, 2. q. 3. dicat censeri impeditum est determinatum tempus, quando votens id statuifuerit. Quod idem, eti non tam clare, sentit Tabernav. Votum, 3. q. 3. n. 4. At contrarium prosurus dicendum est. Quippe nil referat hoc quod votens statuerit, sed id quod vere sit. Et ideo eam regulam reprobaimus, & precepimus n. 22.

Et quamvis Sylvestris v. Votum, 2. q. 3. dicat censeri impeditum est determinatum tempus, quando votens id statuifuerit, si cogitat. Quod idem, eti non tam clare, sentit Tabernav. Votum, 3. q. 3. n. 4. At contrarium prosurus dicendum est. Quippe nil referat hoc quod votens statuerit, sed id quod vere sit. Et ideo eam regulam reprobaimus, & precepimus n. 22.

Si autem votens meminerit, se voto implendo certum tempus constituisse, at dubitet quod sit: ita distinguendum.

§. 4. dum

dum est. Si id tempus brevius sit eo, quo votum nullo tempore praefixo obligaret, praeiudicium est in favorem libertatis vocationis, vnde tempus non constitueret. Ratio est, quia in hoc dubio, nulla presumptio est pro strictiori illa obligatione, sed tota pro voluntate libertate: perinde enim est, ac dubitare an de illa temporis breuitate etiam si item quia in dubio an votens sead manus votum, an ad minus obligaret, censendum est ad solum minus obligans. (Vt probavit et precepit n. 17.) Si autem id tempus longius sit eo quod votum obligaret, non praefixum in hoc dubio constitutum a votenti. Ratio est, quia in hoc dubio est certa voti obligatio poteris breuius tempus, illo longior non constitutum. Ergo posse est pro obligatione illius voti breuiter tempore, & id feruandum est, dum non constat de longiori mora ex votentis voluntate constituta. Si autem dubitet votens, an tempus aliquod constituerit, & an id sit breuiter, an longius, presumptio similiter est pro obligatione voti eo tempore, quo suapte natura obligaret, nullo tempore a votentis praefixo. Quia obligatio voti est certa, & secundum offert sum tempus, quia obligata: excusat autem est dubia. Et ita summatione complectendo, dicendum est in omnibus his dubiis censendum esse de voto, ac si nulius tempus esset appositum. Ut constat ex ratione tradita.

Quod ergo procedit, quando tempus non est a votenti praefixum. Quidam censem tempus illius voti excludendi praefidendum est iuxta conscientiam votentis tremorum, ita ut tunc teneatur implere, quando conscientiam votentis praefidetur implendum: non tenetur autem, dum conscientia non remordet. Quid remordit hic virtualem votentis voluntatem indicet temporis, quo se obligare voluit. Ita docent Caiet. 2.1. q. 88. a. 3. fine: & Sum. Votum. c. 4. ad fin. Natura. Sum. c. 12. n. 41. Laud. Lopez. 1. p. infra. c. 44. initio. Sed fallax & valde incerta est haec regula: viro pro timoratu est nimis scrupulosa: pro aliis vero nimis laxa. Quippe scrupulosi sicut animus sollicitate solerit, sive verò falsoz immemores aut nunquam, aut ratiuncula.

Quare dicendum est talem teneri votum persoluere, cum primū iudicio prudenter potest sine notabilis incommode, alia erit illius transgressor. Probat ex 2.12. Deuteronomio. Cum votum vocis Domini, non tardabo reddere. Quia requirit illud Dominus Deus tuus, & si moratus fuerit reputabitur tibi in peccatum. Eccl. 5. Si quid roubis Deo, ne morari redere difficitur nisi in pectora & flulta promissio. Et cetera. Non est, devoto, vbi dicitur, non esse votum transgressor, qui auctoritate Apostolica illud difficit. Ergo a contrario sensu transgredier differunt propria sponte. Præterea quia id generale est in omni debito ab eo quod termino praefixa, ut id latum solendum sit, ac creditor petierit. (Vt ex multis probauimus. 1.1. de matrim. disp. 28. n. 2.) At Deus, cui votum fit, petet semper voti executionem, cum votens potest commode exequi. Ut constat ex testimonio citatis. Tandem quia ratio ad excludendum votum obligans non est aliqua votentis necessitas magis uno tempore quam alio virginis. Natura enim voti nullanae votentis necessitatibus respicit, sed solum Dei cultum. Nec etiam aliqua Dei necessitas plus uno tempore premens. Cum Deus re nulla nosstrageat. Sed sola eius obligations ratio est, acceptari a Deo tanquam in ipsius gloriam redundans. At Deus aequaliter illud acceptat omni tempore, quo votum potest commode exequi. Ergo statim ac hæc commodities adfuerit, obligabit votum. Et in voto religionis docent D. Thom. 2.2. q. 18. a. 3. Turre. c. 1. init. 17. q. 2. Et in omnibus votis docet Abbas c. Non est. 3. & 4. Licer. n. 12. de voto. Anch. c. penult. n. 1. fine, & n. 2. de voto. Abulensis c. 3. Nam. 9. 50. ad 4. & q. 96. Paul. 4. d. 38. q. 3. a. 2. conc. 1. 13. & conc. 1. n. 14. fin. D. Antonin. 2. p. 11. 1. q. 2. & 2. 2. q. 1. fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 2. & 5. Armilla. V. Votum. n. 16. Palacio. 4. d. 38. disp. 1. p. 34. 1. Aragon. 2. q. 88. a. 3. dub. vlt. Valentia. 2. 2. disp. 6. q. 6. p. 6. p. 4. q. 3. in 3. circumstantia. Angler. florib. 2. p. q. vn. de voto. 4. d. 12. Azor. lib. 11. init. moral. c. 15. q. 10. Enim. S. in Sum. Votum. in principiis. n. 28. Navarra. L. 4. derelict. c. 4. in noua edit. n. 2. Manuel. 2.

to. Sam. c. 99. fine. Suarez. 3. to. in 3. p. q. 71. 4. 4. disp. 31. fol. 2. fol. 4. 4. pag. 2. Petrus de Ledesma. 2. tomo Summe, tral. 1. o. 6. 3. dub. penit. Hæc autem voti implendi commoditas non est attendenda simpliciter, sed etiam respectu votentis. Quia multa tempora sunt in se commoda, que tamē secundum votentis morem non reputantur commoda: & ipse censetur se obligare tempore commido secundum morem votum. Ita Caiet. 2.1. q. 88. a. 3. fine.

Hinc deducitur primò, quod attinet ad votum exequendit tempus, esse longe aliud iudicium, quād de tempore adimplendi præcepta alla affirmativa determinatio tempore caretia. Ut sunt præceptum eleemosynæ, honoranç de parentes, &c. Quia cetera præcepta obligant ratione solus necessitatis propria, aut proximi: ac proinde solo eius necessitatis tempore obligant. At votum non ratione necessitatis altius, sed quia acceptatur a Deo in suum cultum: que ratio virg. semper, quando votum commode impérii potest. (Vt in 3. diximus.) Ita docent Caiet. 4. 3. fine. Valentina. n. 5. relatus.

Secundò deducitur, licet differri votum caretens tempore certo, quando speratur forte alio tempore commoda, quietius, aut deuterius possit impletari. Quia ex censuram potestas commode implendi. Ita docent Angelus. V. Votum. 3. n. 2. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Taberna. Votum. 3. q. 3. n. 4. Armilla. V. Votum. n. 20. Et quomodo hi Doctores non ita clare sentiant hanc dilationem esse proflus culpe immunitum, tantum enim dicitur scilicet non esse mortale: at re vera sentient prius care culpa. Idque clare sentiente Palacio. 4. d. 38. disp. 1. p. 832. col. 1. vers. Ceterum, & 3. q. 1. col. 2. & Aragon. 2. q. 88. a. 3. fine. Imo Taberna proxime allegatus dicit post humeris.

Dicendum autem ad primum ad arbitrandam hanc commoditatem in voto religionis, existimo eum qui nullo praefixito tempore religionis ingressum votum, possit videlicet ex arietem expectare, quia aperte sit ad labore res religionis ceteræ perfetendos, etiā nulla alia causa excusans concurret. Quod id tempus ingrediuntur commodum censetur. Quare Cordoba Summa q. 39. 5. Et uno et, optimè dixi duodecim annos natum votentis religionem Minorum, possit ingressum differre videlicet ad decimum septimum, vel ad decimum octavum annum. Etmēn bene Manuel. 2.1. Sum. c. 95. n. 9. dixit fin. Natura. Sum. c. 12. n. 41. Laud. Lopez. 1. p. infra. c. 44. initio. Sed fallax & valde incerta est haec regula: viro pro timoratu est nimis scrupulosa: pro aliis vero nimis laxa. Quippe scrupulosi sicut animus sollicitate solerit, sive verò falsoz immemores aut nunquam, aut ratiuncula.

Quare dicendum est talem teneri votum persoluere, cum primū iudicio prudenter potest sine notabilis incommode, alia erit illius transgressor. Probat ex 2.12. Deuteronomio. Cum votum vocis Domini, non tardabo reddere. Quia requirit illud Dominus Deus tuus, & si moratus fuerit reputabitur tibi in peccatum. Eccl. 5. Si quid roubis Deo, ne morari redere difficitur nisi in pectora & flulta promissio. Et cetera. Non est, devoto, vbi dicitur, non esse votum transgressor, qui auctoritate Apostolica illud difficit. Ergo a contrario sensu transgredier differunt propria sponte. Præterea quia id generale est in omni debito ab eo quod termino praefixa, ut id latum solendum sit, ac creditor petierit. (Vt ex multis probauimus. 1.1. de matrim. disp. 28. n. 2.) At Deus, cui votum fit, petet semper voti executionem, cum votens potest commode exequi. Ut constat ex testimonio citatis. Tandem quia ratio ad excludendum votum obligans non est aliqua votentis necessitas magis uno tempore quam alio virginis. Natura enim voti nullanae votentis necessitatibus respicit, sed solum Dei cultum. Nec etiam aliqua Dei necessitas plus uno tempore premens. Cum Deus re nulla nosstrageat. Sed sola eius obligations ratio est, acceptari a Deo tanquam in ipsius gloriam redundans. At Deus aequaliter illud acceptat omni tempore, quo votum potest commode exequi. Ergo statim ac hæc commodities adfuerit, obligabit votum. Et in voto religionis docent D. Thom. 2.2. q. 18. a. 3. Turre. c. 1. init. 17. q. 2. Et in omnibus votis docet Abbas c. Non est. 3. & 4. Licer. n. 12. de voto. Anch. c. penult. n. 1. fine, & n. 2. de voto. Abulensis c. 3. Nam. 9. 50. ad 4. & q. 96. Paul. 4. d. 38. q. 3. a. 2. conc. 1. 13. & conc. 1. n. 14. fin. D. Antonin. 2. p. 11. 1. q. 2. & 2. 2. q. 1. fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 2. & 5. Armilla. V. Votum. n. 16. Palacio. 4. d. 38. disp. 1. p. 34. 1. Aragon. 2. q. 88. a. 3. dub. vlt. Valentia. 2. 2. disp. 6. q. 6. p. 6. p. 4. q. 3. in 3. circumstantia. Angler. florib. 2. p. q. vn. de voto. 4. d. 12. Azor. lib. 11. init. moral. c. 15. q. 10. Enim. S. in Sum. Votum. in principiis. n. 28. Navarra. L. 4. derelict. c. 4. in noua edit. n. 2. Manuel. 2.

manifestato voto, & voluntate statim ingrediendi, consummatiore indicare extra religionem hæc studia absoluuntur. Quod si votum est ut futurus est laicus, possit et tempore expectare, quod prudentius arbitrio aperte est. laboribus laicorum illius religionis tolerandis, absque notabilis laicuri detrimentum.

Potest etiam ex parte tempus, in quo a parentibus insegnari minus molestum est. Pax enim parentum, coniunctio gratem molestatam vitare, sufficiat dilatione causam preber. Et ita docet Palacio. 4. d. 38. disp. 1. fol. 8. 2. col. 1.

Atque eodem modo de votis alii censent perpetui obsequi indicandum censos: ut de voto inferiendum in perpetuum xenodochio, possit enim expectari at idoneis laboribus illius xenodochij. Quia cedens est ratio.

Sed difficultas specialis est, quanta mora voti implendi nascit iam oportunitate, si lethali aliis, quando illi implendo tempus præsumtum non est? Prima regula est. Quia bona fide eximunt licet se differre votum, quamvis ignorancia illa sit ex se mortaliter vincibilis, modò non in crastini, nec superius, excusatur a mortali. Ratio est, quia hæc vota non aliter, nec rigidius obligant, quam præcepta ecclesiastica de cetero. Ut probavit c. 11. n. 11. At ignorancia ex se vincibilis mortaliter, dimidio non sit crastini, nec superius, exstinctum a mortalitate transgressione in his præcepit. (Vt latè probavit l. 1. c. 17. n. 20. & 21.) Et hoc inquit Sylvestr. V. Votum. 2. q. 4. dicens non esse mortale, sed absque magna negligencia votentis fuerit oblitus.

Secunda regula. Non quecumque mora post nascitam commodam illius implendi oportunitatem, est mortalis. Constat, quia est votum ex eo tempore obligatus ad mortale, ac potest esse materia parva in mora illa, sicut in aliis rebus. Et confitabit ex dicendis n. 21.

Tertia regula. Si voti dilato timeatur perperum impedimentum illius implendi, dilato est mortalis. Quia differentia exponitur tria: greditandi pericolo. Ita docent D. Thom. 4. d. 38. q. 1. 4. 2. quæcumque. 1. ad vlt. & vlt. Cartab. q. 2. Abulensis c. 30. Num. 9. 6. fin. D. Antonin. 2. p. 11. 1. q. 1. §. 1. 2. & 2. 2. q. 4. fin. Angelus. V. Votum. 3. n. 2. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. 5. Armilla. V. Votum. 2. q. 20. Taberna. V. Votum. 3. q. 3. n. 4. Palacio. 4. d. 38. disp. 1. p. 832. col. 1. vers. Porro autem. Quod bene limitavit D. Antonin. & Angelus ibi, quando non virg. differendi voti necessitas, sed ex negligencia differunt. Atque idem est, quamvis non timeatur perperum impedimentum, ut timeretur valde diuturnum, quod attenta voti obligatio est valde notabilis mora. Quia culpa sua ei periculo se export.

Sed maior difficultas est, quando voti implendo est tempus praefixum, & nondum advenit, an teneatur votus nisi tempus præsumtum, quando non voti fortis tempore praefixa nequeat. Et quid si votum sit in die honoris, manifestetur est enim tenebit præterire, sicut nec tenebit postponere quod si culpa sua omisit, dicimus n. 23. At difficultas procedit, quando votum non est illatum tempori. Et videtur non tenebit. Quia tempus obligacionis nondum advenit. Sed exstimo tenebit: quia (videlicet n. 23) id tempus statim ut tempus differit de voti: quia ita sensus est. Promoto forte vt non ultra id tempus differat. Ergo ne ultra dilatet, tenebit præterire, quando tunc timeretur impedimentum. Et ita docet Petrus de Ledesma de sacramenta, tral. 1. o. 6. dub. 4. fine.

Hoc tamen intelligerem, nisi præveniendo redederit executio voti notabiliter difficultior, quam votens exhibebat. Vbi quis votum tenuimus ex te & feria non in die honoris, sed assignans illam diem tanquam terminatum, quo vult explere votum, doctus quod illa die sint cibi ieiuniu. iiii. & alii diebus non sit commoditas ciborum ob singularem in eis ibi paradisi difficultatem, vel quia non inveniuntur, non tenebatur prævenire, et non impeditur intermissione futura ex feria, sed potest postponere vlt. ad aliam feriam sextam: cum votum non sufficiat diei & ligatur. Quia notabilis mutatio excusat à voti transgressione. ut latè diximus c. 2.4. n. 22. Nedium à dilatione, deo, qui votum se futuram hac recte preligeret, sed

Quarta regula. Quando voto implendo terminus est 20 perfixus, et non in honorem diei, si eo termino non impetratur, sive culpabilitas, sive causa rationabilis excusante, tenetur votus statim implere, nisi causa quoque rationabilis dilatione excusat. Ratio est, quia cum cunctis obligationis terminis acceleratur, tam datus non implerit, est in mora semper. Quare non quavis causa defectus committit, exculpat tunc eam dilatationem, sed talis debet esse, quia sufficit ad excludandam transgressionem die illa praefixa. Quia cum votentis non ultra eam diem differere, est semper mora differendo, & tenetur ita quacunque die implere, ac nulla obligatio sine termino est.

Quinta regula. In votis que integrè potest redirentur, ut virginitatem calculos virginem, peregrinandi, eleemosynæ et ergo, & nocte rationibus praefixis est, vbi non est tempus impeditum perpetui, vel valde diuturni, nec viget gravis panperum necessitas quibus illa eleemosyna subvenietur, sicut est mortalis dilatio, quæd est notabilis negligencia post oportunitatem implendi habitat. Vt ait Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Vt melius, ut ait Angelus & Taberna. allegati n. 17. quando est notabilis & valde longa dilatio. Et adhuc latius loquitur D. Antonin. 2. p. 11. 1. q. 1. Tunc enim dicit peregrinor mortali in dilatione aliorum votorum, præter religione, quando differuntur habita modo oportunitatis per longa tempora, & ex ipsa numera dilatio et periculum obliuionis, vel impotentia implendi. Ratio est, quia cum integrè res potest a danda sit Deo, solaque sit malitia mortis, nec tempus voto implendo præscriptum sit, non videtur ea morta tam gravissima, ut ceterum mortali, vbi moronit est valde notabilis. Quod si vobis idem procedere, quando quis determinata die votum tenuit, ut mortale vltra eam differere. Vt dicimus n. 25. fine. Sed dico diversam esse rationem. Quia cum tamen tunc sit mortale vltra eam differere, Vt dicimus n. 25. fine. Sed dico diversam esse rationem. Quia cum tamen sub voti coprestitus determinata illa dies, obligatur, et votum initia legis ecclesiastice certam diem praetributum, est mortalis transgessio, quæ sit cum simile præceptum ecclesiastici transgessio. Præterea quia totum tempus sub voto comprehendit omittitur. At vbi tempus est in cunctum, & ideo cunctus est obligare habita implendi commodiitate, non ita rigidè habetas accipiendam est, ut in aliis votis, ut in aliis votis, ob rationem dilatationis.

Vltima regula est. In votis illis, quibus quis in perpetuū se diuine obsequio emancipat, ut et votum religionis a cunctis ordinis fratribus, festi, festiudi in perpetuum xenodochio, diuidatur estimor mortali mora mortalis, quæ in aliis votis. Causationem optimam tradidit Palacio. 4. d. 3. q. 5. 4. 2. n. 14. D. Antonin. 2. p. 11. 1. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Suarez. 3. to. in 3. p. q. 71. 4. 4. disp. 31. fol. 4. 4. 6. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quod in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest redirentur. Quare minus bene Angelus & Sylvestr. n. 2. p. 11. q. 3. 1. ad fin. Sylvestr. V. Votum. 2. q. 3. Quia in his votis rotum relidum vlt. tempus Deo dicitur in eis obsequium, differens ea tantum obsequi diuinum patet autem, quanto est temporis mora. Quia in aliis votis temporis minime conatur, sed integrè potest red

de eo qui absolute votum se prelbyterum futurum: at supponentes etate teneri implete votum: & rationes quibus id probat, procedunt in eo casu. Quod si dubius omnino fit votum an intercessio de anno illo completo, an solo incepto, credetem intelligendum de completo: ut minus graueretur votum, lucta regulam tradidit c. p. preced. n. 17.

SUMMARIUM.

An votum faciendo aliquid determinato tempore, nec tunc implenum, obligat eo transactio Refertur quodam sententia, n. 24.

Explicatur sententia. Andicis, n. 35.

An anticipatio, vel potissimum tempus in votis vel patenitiam signatum, vel omittens alium circumstantiam animo non facienda, conseruare fastigio, n. 16.

An votum recitandi in aliquo oratorio, vel coram aliqua imagine, quando ibi impleri nequit, debet obligari, n. 27. Et si quando intuitu illius loci conseruare emisit.

Ex natura rei promissae qualiter intelligatur non assignari tempus ex ipsius temporis deuotio, n. 28.

An in votis peregrinandi conatus tempus ex ipsius deuotio adiicitur, n. 29.

Avidem colligatur ex natura temporis voto adiectum, n. 30.

Quid si tempus ex initium oblationis voti habetur: trahit scilicet apparetur, n. 31.

Quid si duplex tempus apponitur, ut si votum si de ieiunando hoc anno adueniat, vel vigilia diei, &c., vel festis ferientur, n. 32.

Quid si votum ratione alia specialia dulcis defixus tempus, n. 33.

An in votis perpetuis quicunque, vel certo tempore aliquid faciendo, sensu tempore adiectum intuitu ipsius, n. 34.

Quid si votis quotidiana elemosyna, aut certis festis ergo dant Refertur quodam sententia, n. 35.

Explicatur sententia. Andicis, n. 36.

Quid si esse votum danda elemosyna illius certo pauperi, aut ratio-

ne maioris commoditys votum, n. 37.

Quid quando dubium est, an votum si intuitu temporis, n. 38.

An votum integrum anno, & interrumptum, tenetur de-

novo in tempore renouato, totius anni continuo, n. 39.

An votum ieiunandi aduenit, vel vigilia alieiorum sancti, vel danda

votum elemosyna, vel grande intuitu tempore, intelligatur de proxi-

ma fastigio, n. 40.

An morte extinguitur vota, ita ut proficiat, vel sacris initiatius re-

urgens posse ante matrimonium, n. 41.

24. Quid posterior. An votum aliquid determinata die faciendum, nec ea implens, teneatur ea transacta? Affirmant quidam, dicunturque ex e. Cuius dilecti, pers. Prater ex eam mandatur, de dole & consumac. vbi deciditur iussum foliare certa de teneri ea claspia. Et ex l. Celsi, §. 1. p. decept. arbitr. vbi dicitur iussum datecēm certo tempore duo p̄cepta habere, alterum dandi, alterum eo tempore, ac proinde transactum posteriori teneri ad prūs. Ita docent Anton. & penit. n. 1. de voto, & ibi. Abbas. n. 2. Angeli v. Votum, n. 3. Sylvestr. v. Votum, 2. q. 4. Taberna v. Votum, 3. q. 7. num. 8. Et limitant hanc, nisi intentio votum facit, ita praecise ad illam diem se obligare, ut et transacta li- beatur.

25. At sic distinguendum est. Dupliciter potest tempus adiectum voto implendo. Prior modo, quando est in hono- rem & deuotionem temporis illius. Ut si quis deuotio aduentus promittat eo ieiunare, vel deuotione aliquis sanctius vigila. Posterior modo, quando non temporis intuitu & deuotione, sed adiicitur tempus ex executionis voti terminus, intra quem implendum est, nec ultra differ- re licet. Ut si votum quis se intra annum ingressulum re- ligionem. Quando prior modo apponitur tempus, pec- catum voto tunc non implero, at eo transacto exanguitus profrus voto obligatio. Quando autem posterior modo, peccatum quoque ranc non implendo, at manet obligatio voto. Ratio prius pars est, quia tunc tempus est intrin- secatur per illud voto promissae circumstantiae, que per modum vnius vtrumque sub voto includunt. Cum ergo eo transacto ut impossibile rem promissam cum ea cir- cumstantia implere, cessabit voto obligatio. Et confirmatur, quia haec vota obligant instar p̄cepti ecclesiasticæ de his rebus. (Vt diximus c. 11. nu. 31.) Hoc autem ita obligat illa die constituta, ut et transacta non amplius obliget. Posterior autem partem probant rationes n. p̄cepti, ad- ducte, tunc enim circumstantia tempationis votum per modum vnius cum re promissa; sed virtute sunt duo vota,

Eritis docent Caet. 2. 2. q. 88. a. 12. dub. vlt. & Sum. v. Votum, c. vlt. in fine, vbi Arrian. 17. Sorus 1. 7. de iustit. q. 3. art. 1. ad 4. Natur. Summa c. 12. n. 5. 4. Aragon 2. 2. q. 88. a. 3. dub. vlt. Angles floribus, p. q. vnicula de voto, a. 2. diff. 12. Per de Lepeha 2. tom. summe, tral. 10. c. 1. dub. penult. Manuel 2. 10. Summa c. 9. nu. 14. Asor 1. 11. inst. moral. c. 15. q. 11. & c. 5. q. 3. ad fin. V.quez. 1. 1. q. 88. a. 4. diff. 1. 6. 6. 2. fin. Ludo Lopez 1. p. infrastructio c. 45. col. 4. res. Non implens Votum. Valencia 2. 2. diff. 6. q. 6. punto 4. col. penult. res. Tertium quod etiam. Atque efficit culpa le- thalismus non implere votum tempore prefijo, etiam in non in tempore honorem prefixus sit. Vi bene docent Na- tur. & Aragon proxime allegati. Quando autem sit tunc vo- tum implendum, diximus n. 20.

Hinc deducitur primò, discriminis aliud inter votum certo termino implendum, quando tempus est adiectum intuitu temporis: & quando non, sed vt terminus obligatio- nis. Nam in prior modo non fas sit voto anticipando id tempusmissi fieret animo commutandi, & esset aquale manifeste Dei obsequium. Nec postpondendo fas sit aliquo modo. Quia iam penitus obligatio illa votum exincta erat. At quando posteriori modo, fas sit voto id anticipando. Quia sensu eius promissio est, Non differt utrata tempus. Et quamvis semper peccatum sit contra votum, non implendo illud ex tempore prefijo, quia tam adhuc eadem voti obligatio manet, fas sit huic obligacioni manenti, implendo postea illud. Ex quo si fas sit fieri obligationi anticipando illius voti executionem, etiam cum animo non satisfaciendi. Nam votum illud, toto ex tempore p̄cedet obligari, non quidem præcisè, sed vt eo, vel sequenti vñque ad terminum implear: sicut si quis promisisset vage vna die huius hebdomadæ ieiunaturum. At vt voto obligari satifascat, suffici opus extremitate, quamvis cum animo non satisfaciendi. (Vt probauimus lib. 1. c. 13. n. 17.) Et à fortiori fas sit ei voto quod obligacioni remanentem, quando tem- pore prefijo non implendum est, quandoque id opus factum fuerit etiam ablique satisfaciendi animo. Quia semper obligat id voto transacto ex termino. Atque id est de penitentia iniuncta confessore cum termini p̄fixione, fas sit enim illi anticipando, ut pote quod communiter iuxta Doctores non confiteri impedita in- tuitu temporis, ut illi allegate, nisi confessio sit deuotio- nem speciale aliquis temporis illius definita, tunc enim non posset anticipari: fas sit etiam (inquam) etiam si adficeret intentio non satisfaciendi: similiter non implendo postea absque animo satisfaciendi, sed cum intentione non satisfaciendi. Quia id cap. 13. n. 18. probauimus idem esse penitentia, & in voto quod obligat. Si tamen aliquis circumstantia omittetur voto coniuncta, aut penitentia, non fas sit fieri. Quia si non fuit opus promis- sum, vel in penitentia iniunctum. Et sic non est illi fas factum. Ut si fuerit recitandi genibus flexis, & recitauit sedendo votum, vel penitentem.

Secundò deducitur, votum recitare coram aliqua speciali imagine, vel in aliquo speciali oratorio, ex peculiari illius imaginis, vel oratori deuotione, si coram illa, vel in loco nequeat, liberum est à voto: fecis est, si non ex peculiaritate affectu, sed materia promissa. Quia eadem profrus est ratio ac de promissione facta deuotio- ne temporis affixio. Quando autem posteriori modo, votum emitti contingit, quando locis illi eligitur ratione solius maioris committit ad recitandum, & vt quieties ac deuotio recitetur. Ut contingit habentibus oratorium domi, votum nequeat, ut ut quodlibet illius confluat ad recitandum. Non enim speciali oratori deuotio quasi illi alligantes suum votum, id promittunt, sed quod illi loco committit sit ad recitandum.

Signatum ex quibus discerni potest, an votum ex rei promissae deuotione & affectu, locus autem & o- pus designata sunt ratione maioris committitatis, & terminandam obligationem, & proinde tran- s. eo tempore, vel si in eo loco implerit nequeat, ad oblige- vel

vel potius obligatio sit alligata loco illi & tempore, sunt hec. Primum adiunctivum ex tempore rei promissae futura, que talis est, vt non ex tempore deuotione, sed ipius promissæ votum votum solerit & tempus p̄fici solerit, ne dictum pro- tribatur. Ut quando quis promittit religiosis ingressum intra annum. Atque ita Sotus & Aragon n. 25. allegati, hoc exemplum adhibuere voti, in quo tempus p̄ficitur votum ut tempore terminus obligations.

Similiter est dicendum de votis peregrinationis, tempus enim solet apponere gratia terminando obligationis, nisi circumstantia aliqua specialis deuotionis temporis concurrit, suadens cum promittit ex tempore deuotione. Vt si anno iubilee votetur peregrinatione Romana grata illius obtinendi: vel si tempus quo solet aliquo confini- caula inuenit ad alium usus imaginis tunc populo ostendit so- lita, vel cuius fetum ibi solemniter celebratur. Quippe in his casibus tempus est adiectum deuotionis ipsius, ac proinde eo transacto votum non obligatur.

30 Secundum signum sumitum ex ipsius temporis designati natura. Stenim tale sit vñnulla sit specialis ratio deuotio- nis, aut communiter, aut in votum, non conseruat adiectum gratia deuotionis ipsius. Secus autem si tempus est specialis deuotionis, aut communiter, aut latenter ipsi votenti. Ut contingit in Quadragesima, aduentu, vigilia alieiorum Sancti, in die venerabilis; aut quis speciali dici iouis deuotione teneretur in memoriam sanctissimi Sacramen- ti die in festis, vel alieiorum alterius diei, cō quod si eam incidit, est fuit alieius Sancti, vel aliquod beneficium à Deo a die receptum. Nam in his casibus votum alligari tempori ex illius deuotione censeretur. Quare optimè Caet. 2. q. 88. a. 12. dub. vlt. sit vota ieiunando vigilia alieiorum Sancti, vel die annuntiationis Virginis, vel alieius festum, emitte communiter ex tempore deuotione.

31 Duo tamen maxime observanda sunt circa hanc p̄fixi- nationem temporis, in quo est specialis deuotio. Primo est, id tempus apponit aliquando vt initium obligationis ha- bens tractum successuum, & tunc ex tempore transacto cessabit obligatio voti, quatenus ex tempore p̄ficitur implenda erat: obligatio pro tempore quod supererit, si obligatio illa dividua sit: si autem est dividua, obligabit integrè. Exemplum sit obligationis dividua. Promisit quis a die annunciations fatus sit peccata decimo quo- que die, vel quid simile: signavit autem eam diem, ut in- timum obligationis ex die deuotione, & omnis p̄fectio alio tempore, non teneat confessiones illas omnia supplice tanquam tempori alligatas, tenebitur autem ad tempora futuri cōfessionis facandas die quia promisit. Exemplum obligationis dividua, promisit quis se in gressuum religionem, vel peregrinatum Romanum die B. Virginis, ex affectu & deuotione illius diei, non ingressus est, nec co- pi, teneat illa die ingredi, & incipere per regnacionem. Quod ipsa rei natura tractum successuum habebit indi- catum huiusmodi vota accipienda.

32 Posterior obseruandum est, postea duplex tempus sub voto includi. Alterum erga quod est specialis deuotio: alterum vero erga quod nullum est. Et ideo manifestum est, obligationem prius temporis ad alium non transfi- sit: at de posteriori potest illius dubium, v.g. promisit quis se ieiunando aduentu huius anni, vel feria festis huius mensis, vel proxime futura alieiori Sancti vigilie: consta id ieiunum non transferri ultra tempus aduentus, vel ferias festas, vel vigiliam. Quia erga ea tempora sunt speciali deuotio. At dubitan potest, an teneat ieiunare alio tempore, & tunc ferias festis alieiorum mensis, vel vigilias alterius anni eiudem Sancti, quando id voto ex tempore noui impluit. Quia potest nulla deuotio specialis esse re- spectu anni, nec mensis in voto p̄ficitur. Et possit aliqui, ubi pertinaderit, omnino votum alligari virgine tempore. Quia si Pontifex p̄cepteret ieiunare feria festis huius mensis, vel ieiunum omnius non transferret ad tempora festas mensis leuentis. Ergo idem dicendum est de simili voto, ut p̄fectio quod obligat instar p̄cepti Ecclesie. (Vt diximus c. 11. nu. 31.) At non existimo hanc regulam

esse certam. Quia presumitur Pontificem habuisse ratio- nem totius illius temporis, & ideo illi aliquo tempore sum pres- ceptum. At hoc non tempus contingit in votente. Quare sic indicatur non constare alia votentis intentione in iis votis ieiunando vigilia proxima futura, vel aduentu aur quattuor dies annis, intelligenter enim votum vir- tute tempore alligari, & ita non in plerumq; eo tempore ex- tingui. Quia sic communiter solent hinc vota accipi. At in eo textum huius meipself ferium ieiunum videtur contradicendum. Quia ex communione votentis modo solerit ratio affligendi corporis in memoriam passionis Domini- nicae festis illis feriis habetur, nec solet haberi specialis ita illius mensis, non concurrentia alia specialis circum- stantia. Sic ut si promitteret le quadam festa huius mensis ieiunum in memoriam passionis Domini- nicae, nec ei ieiunat, videtur teneri alio mens. Quia nulla huius mensis videtur ratio habita. At existimo non teneri alia feriis febris ieiunare. Quia tempus p̄cepta de simili bus ieiuniis intelliguntur omnino alligari tempori illi, & die signata, & ita videtur in dubio intelligenda vota. Et principale id tempis, quod est feria (exta), cuius deuotio- nis intuito votetur, trahit se ad eam florium illud, ut si huius mensis, quem votens determinauit.

33 Tertium lignum sit. Quando votum aliquia alia ratio- ne ductus p̄ceptum tempus, non conficitur p̄ceptum ex speciali eius deuotione. Vt si tempus p̄ceptum, cō quod difficultus in eo posse implere votum, ut vel sic magis se vinceret, plurim; mettere, vel ne diu exequi votum p̄tolleret. Aliud huius exemplum subiectum n. 37.

Vulum lignum sit. Quando votum est per perpetuum, siu pro singulis diebus, siu pro singulis hebdomadiis, aut annis determinatis, conficitur illi tempori alligatum, ut et transacto cellet illius obligatio. Ut si quis in perpetuum votet se quotidie, singulare hebdomadis, vel ter in mensi ieiunatum, aut recitationem, cōficio in dubio id votum temporaliter alligari. Quia videtur votum mens velle se in eo opere bono exercere ex tempore, quotannis, aut singulis mensibus, aut hebdomadiis, aut diebus: & ita videtur specialis tempus rationem habere, ut assidue in illo bono opere vertentur. Sicut quando Ecclæ p̄cepta clericis recitare quotidie officium diuinum. Atque ita ne esset scirent auctores, quos resuili lib. 1. c. 4. n. 10. qui votum recitandi quotidie aliquid exigunt omnes tempore consentaneo esse mortale. Nam si omnia vñus diei obligatio transferretur in alteram, coalesceret materia exiguæ, & quando esset magna; coalesceret mortale.

34 Sed an idem sit in voto eleemosyna, singulis diebus in per perpetuum ergo dant. P̄ceptum, & ita videtur specialis deuotio, & dandi prindit p̄ annis die B. Virginis, aut omnibus aduentis diebus: Nam DD. quos testulii l. c. 4. n. 10. consi- stitue differunt inter votum recitandi quotidie quid exiguum, & dandi quotidie modice eleemosynæ, ut illius continuatur gressu non sit mortalis: huius autem sit.

35 Eritis centum votum ergo dant, & ita videtur specialis tempus rationem habere, ut assidue in illo bono opere vertentur. Sicut quando Ecclæ p̄cepta clericis recitare quotidie officium diuinum. Atque ita ne esset scirent auctores, quos resuili lib. 1. c. 4. n. 10. qui votum recitandi quotidie aliquid exigunt omnes tempore consentaneo esse mortale. Nam si omnia vñus diei obligatio transferretur in alteram, coalesceret materia exiguæ, & quando esset magna; coalesceret mortale.

36 At eadem sit in voto eleemosyna, singulis diebus in per perpetuum ergo dant. P̄ceptum, & ita videtur specialis deuotio, & dandi quotidie eisdem signis vota hæc diuidicanda, vt vota personalis recitandi & ieiunandi, nec obligare transacto tempore, cuius intuitu emissa sunt, secus quando non intuitu temporis. Quare quatuor signa lin- gradia, indistincte in omnibus his votis procedunt. Quia aquæ vota quandoque emituntur ex tempore deuotione, ad excedendum opus pliū eam temporis honorem; & quandoque non temporis intuitu.

37 Quod tamen limitarem, nisi eleemosyna illa promissa esset dandi quotidie determinato: cuidam pauperi, aut certo